

Sense títol, 1934

ràcter multidireccional de la seua obra, amb olis, dibuixos, fotografies i un fotomuntatge. Amb ell exposaven Jorge Oteiza, que seria el seu gran amic, i Narkis Balenciaga.

Lekuona coneixia el viratge de la Nova Fotografia des de les distintes opcions agafades per les càmeres europees o americanes, a través de revistes com *L'illustration*, on en els anys trenta es difonien els nous punts de vista; però assumia com el més pròxim a la seua ideologia el tractament de constructivistes com Rodchenko o experimentadors de la Nova Visió, com Moholy Nagy.

"En la fotografia (deia Rodchenko) hi ha el vell punt de vista de l'angle de visió d'un home que està dret sobre el sòl i mira en direcció cap endavant, o, com jo ho anomena, fer plans de melic. Combat aquest punt de vista i el seguiré combatent amb els meus col·legues de la nova fotografia. Els plans d'angle més interessants són avui els des de dalt cap avall, cap a dalt des de baix i les seues diagonals"¹. Aquests seran els punts de vista de Lekuona, que utilitza l'eina fotogràfica per tal de registrar la seua manera particular de trobar-se amb allò quotidià: des del món dels xiquets al dels objectes, des de l'espai urbà fins a l'àmbit més familiar i íntim de la casa.

Els fotomuntatges de Lekuona transmeten el grau d'immersió del seu autor en els plantejaments revolucionaris sobre l'obra d'art: supressió dels materials nobles i supressió de l'original, és a dir, una acceptació del paper creatiu dels mitjans mecà-

¹ Newhall, B.: *Història de la fotografia*, Barcelona, 1983

El carrer de ningú. Paisatge de soledat, 1932

nics. Però sobretot aquest plantejament optimista sobre la modernitat, evident en els fragments fotogràfics seleccionats, hi ha la bellesa de les seues imatges evocadores d'uns mons fascinadors, absurds i incongruents.

Aquests fotomuntatges realitzats pel procediments del "collage" impliquen una síntesi dels moviments d'avantguarda més interessants que li han donat la seua especificitat: Dadá, Constructivisme i Surrealisme. Del primer, el component humorístic; del segon, el tractament espacial; del tercer, l'automatisme.

Adelina Moya

IVAM CENTRE JULIO GONZÁLEZ 26 JULIOL / 30 SETEMBRE 1989

Guillem de Castro, 118 - 46003-VALENCIA
Tel (96) 386 30 00 - Fax (96) 332 10 94

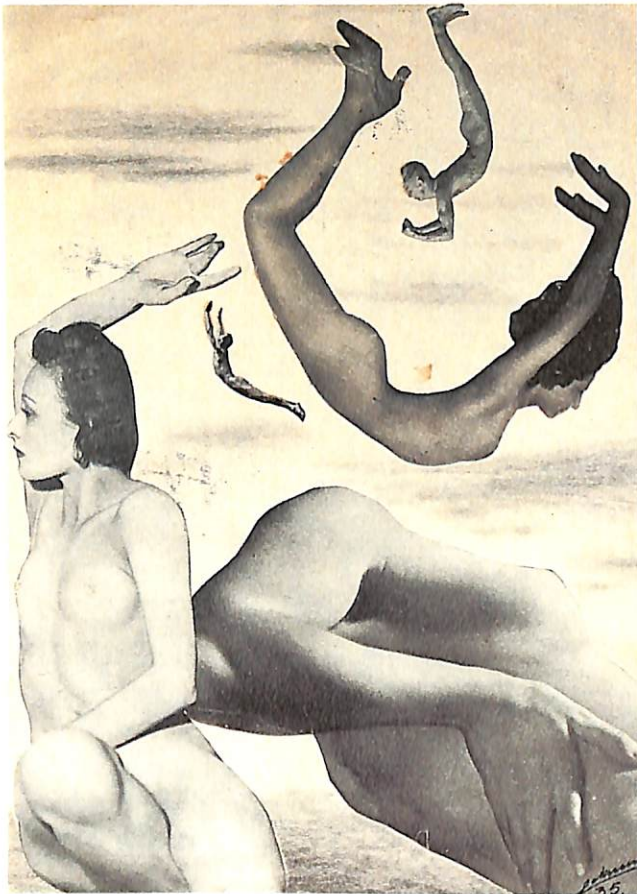
De dimarts a diumenge d'11 a 20 hores
Diumenge, dia del Museu, entrada gratuïta
Dilluns tancat

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

Blasco Requena, S. A. - Tel. 326 14 08 - Valencia - Depósito Legal V. 1891-1989

Nicolás de Lekuona

Sense títol, 1933

Sense títol, 1933

Nicolás de Lekuona 1913-1937

El jove artista Nicolás de Lekuona —recuperat de l'oblit durant els darrers deu anys— va pertànyer a aquella avantguarda artística espanyola frustrada per la guerra civil i posteriorment silenciada, i fins i tot s'ha arribat a dubtar de la seua existència. Però l'obra de Lekuona testimonia l'impuls renovador d'aquella generació de la República a la qual pertanyia, així com el tarannà juvenil i sense prejudicis dels seus experiments avantguardistes.

Malgrat la seua curta vida, que no va fer possible el ple desenvolupament de les seues capacitats, Lekuona va experimentar amb tots els mitjans que va tenir al seu abast, des de l'arquitectura fins al disseny, la fotografia o el cine, així com la pintura, el linòleum o l'escriptura.

Lekuona va néixer el 19 de desembre de 1913 a Ordizia (Guipúscoa) i va morir en el front de Biscaia (a Fruniz) l'11 de juny de 1937.

Després d'uns inicis artístics a Sant Sebastià —on pogué conèixer a través de les exposicions organitzades per l'Ateneo l'obra de Miró, Picasso, Juan Gris...— es trasllada a Madrid per estudiar la carrera d'aparellador. En aquesta ciutat prendrà contacte amb intel·lectuals, artistes i escriptors, així com amb publicacions, exposicions i tertúlies que li van permetre reorientar les seues inquietuds artístiques. Així, va freqüentar la tertúlia del Pombo, el organitzador de la qual, Ramón Gómez de la Serna (anomenat per Moreno Villa l'"adail" de l'avantguarda hispànica) el va animar en la realització de la

seua fotografia "distinta", li va demanar una foto per al seu estudi i li va dedicar la seua obra *El novelista*.

En aquesta ciutat també coneixerà els responsables de les revistes *Arte* (òrgan de la *Sociedad de Artistas Ibéricos*), *Diablo mundo* (interessantíssim setmanari republicà), *Noreste* (revista literàrio-artística de Saragossa dirigida per Tomás Seral y Casas), i així va poder seguir de prop les novetats cinematogràfiques i, sobretot, disposar del tot del seu temps, lliure de la vigilància familiar.

A Madrid també faria projectes d'exposicions i activitats avantguardistes destinades a realitzar-se al País Basc. Lo més important fou l'*Exposició de Pintura, Escultura, Fotografia*, celebrada a Sant Sebastià el 1934. Ací va presentar el ca-

Sense títol, 1934